

HEILSA



Tá börn missa annað av foreldrunum tíðliga í lívinum, er hetta ein ein av mest stressaðu og skelkandi upplivingunum, sum eitt barn kann koma út fyri

BØRNUNUM TØRVAR HJÁLP TIL AT FÓTA SÆR Í LÍVINUM

Børn, sum missa annað av foreldrunum, hava í summum førum brúk fyri fakligari hjálp til at arbeiða við sorgini. Missurin kann nevniliga geva barninum mein, sum eisini kann ávirka teirra vaksna lív

Vilmund Jacobsen

Gransking hjá Kræftens Bekæmpelse í Danmark vísir, at børn, sum missa annað av foreldrunum, seinni í lívinum eru í øktum vanda fyri at skiljast í hjúnarlagi, og granskingin vísir eisini, at nógv børn, sum hava mist annað av foreldrunum, ikki taka eina útbúgving.

Úrslitini í granskingini vísa, hvussu stóran týðning tað hevur, at tey vaksnu, sum eru um børnini, er íklødd til at hjálpa børnunum gjøgnum sorgina.

Tá børn missa annað av foreldrunum tíðliga í lívinum, er hetta ein ein av mest stressaðu og skelkandi upplivingunum, sum eitt barn kann koma út fyri.

Flestu børn koma gjøgnum sorgina við stuðli frá familju og vinum, men nøkur uppliva avleiðingar av missinum langt fram í tíðina.

Nýggja granskingin fevnir um øll børn undir 18 ár, sum hava mist

annað av foreldrunum – líkamikið, hvør orsøkin var til missin.

Stór kanning

Granskarar hava nevniliga fylgt 1,5 miljónum børnum í dansku heilsuskrásetingini, og hetta ger kanningina til ta størstu av sínum slag.

Úrslitini vísa, at tá børnini gerast vaksni, kann missurin av tí eina foreldrunum ávirka teirra lív á fleiri økjum.

Hesi børn eru eitt nú í øktum vanda fyri at skiljast úr sínum hjúnarlagi, og granskingin vísir, at vandin fyri skilnaði veksur sjei prosent fyri gentur og 13 prosent fyri dreingir.

Sterkasta ávirkanin sæst millum børn, har annað av foreldrunum doyði fyri egnari hond.

Samanborið við sínar javnaldrar eru tað eisini færri, ið missa annað av foreldrunum, sum taka eina útbúgving.

Hetta er galdandi bæði fyri fólkháskúlan, ungdoms-ella vinnufakliga

útbúgving, styttri víðari útbúgving og eina miðal-ella longri framhaldsútbúgving.

Serliga dreingirnir

Tað vísir seg serliga millum dreingirnar, at trupult er at røkka einari útbúgving, tá teir missa annað av foreldrunum.

Granskingin vísir eitt nú, at 26 prosent av dreingjunum og 17 prosent av gentunum hava verri við at røkka einari bachelor-útbúgving enn dreingir og gentur annars.

Í síni heild vísir granskingin, hvussu týðningarmikið tað er, at hond verður tikin um børn, sum missa annað av foreldrunum. Nøkur børn megna ikki at bera missin einsamøll, og vandi er fyri, at hetta ávirkar børnini alt lívið, sigur sálarfrøðingurin og ph.d.-lesandi, Beverley Lim Høeg, sum starvast hjá Kræftens Bekæmpelses Center fyri Krabbameinsgransking.

Tað eru Beverley Lim

Høeg og Pernille Envold Bidstrup, sálarfrøðingur og bólkaleiðari, sum hava staðið á odda fyri umrøddu gransking.

Eitt gott lív

Í kanningini av parlaga og skilnaði millum vaksni, er niðurstøðan, at tað at missa annað av foreldrunum sum barn hevur stóran týðning fyri eitt parlag sum vaksni.

Nógv av tí, sum myndar okkara vaksna lív, hevur sítt grundarlag í tíðini sum barn, og her hava bæði foreldrini ein týðningarmiklan leiklut. Máttin, vit knýta okkum til onnur menniskju, bæði kensluliga og atferðarliga, verður eitt nú mentur við samveru og tilknýti til foreldrini. Tað er helst broytingin í hesum tilknýti, sum hevur ein leiklut, tá børnini gerast vaksni, sum ger, at tey lættari kunnu koma út í hjúnarskilnað, sigur Beverley Lim Høeg.

Útbúgvingarstigið

Granskararnir hava

eisini valt at kanna, hvussu stóran er við útbúgvingum hjá vaksnum, ið mistu annað av foreldrunum sum børn, tí útbúgving kann hava týðning fyri teir møguleikar, sum hesi fáa í lívinum.

Vit vita, at útbúgvingarstigið kann hava týðning fyri tað arbeiði, tú fært, inntøku og sosialu støðuna annars. Hetta kann eisini hava týðning fyri líkamligu og sálarligu vælveruna og lívsdygdina – og fyri, hvussu langt og gott lívið verður.

Beverley Lim Høeg sigur, at úrslitini av granskingini eru týðningarmikil, tí tey vísa, at neyðugt er at tryggja, at tey børn, sum missa annað av foreldrunum, hava somu møguleikar sum onnur børn til eitt gott lív.

Ílatin til hjálp

Øll, bæði lækmar, heilsustarvsfólk, lærarar og námsfrøðingar, sum mæta børnum, ið hava mist

annað av foreldrunum, skulu vera ílatin til at hjálpa, um barninum tørvar hjálp, sigur Per Bøge, sum er økisleiðari á deildini hjá Kræftens Bekæmpelse fyri sjúklingar og avvarðandi, sum júst arbeiðir við stuðli til børn í sorg.

Sjálvur hevur hann lutikið í nýggju granskingini, og hann hevur eisini staðið á odda fyri arbeiðnum at gera eina ætlan, sum kann hjálpa børnum, ið hava mist annað av foreldrunum.

Henda ætlan kann eitt nú brúkast í skúlum kring um í landinum, og ein dagförd ætlan skal eisini kunna brúkast um alt landið.

Tað er ofta í skúlanum, at sorgin hjá børnunum gerst sjónlig. Tað kann vera trupult hjá børnum at hugsavna seg í tímunum; tey kunnu missa motivatióna, og tey kunnu kenna seg settuttanfyri, sigur Per Bøge.

Kelda: www.cancer.dk